

Nadere memorie van antwoord

Met grote belangstelling heb ik kennis genomen van het nader voorlopig verslag van 23 april 2014 inzake het wetsvoorstel tot afschaffing van de algemene tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten, de compensatie voor het verplicht eigen risico, de fiscale aftrek van uitgaven voor specifieke zorgkosten, de tegemoetkoming specifieke zorgkosten en de wijziging van de grondslag van de tegemoetkoming voor arbeidsongeschikten.

Onderstaand zijn de antwoorden op de vragen van de leden van de fracties van het CDA en SP gegeven. Daarbij heb ik zoveel mogelijk de volgorde van het nader voorlopig verslag gevolgd.

De leden van de CDA-fractie vragen om een toelichting wat het verschil is of de overeenkomst tussen een categoriale regeling krachtens de WWB en een forfaitaire regeling krachtens de Wmo, en in hoeverre de doelgroep verschilt. Voorts vragen deze leden in algemene zin in hoeverre de doelgroep van de Wmo-regelingen anders is of beperkter is dan die krachtens de WWB. Daarnaast vernemen de leden van de CDA-fractie of het juist is dat in de toekomst een categoriale regeling op basis van bijzondere bijstand een Collectieve Aanvullende Verzekering (CAV) mogelijk blijft. Voorts vragen zij of de zienswijze klopt dat naast deze verzekering gemeenten andere forfaitaire regelingen op basis van de Wmo kunnen introduceren.

Voor zowel een categoriale regeling krachtens de huidige WWB en een forfaitaire regeling krachtens de Wmo geldt dat gemeenten hiermee hun ingezetenen financieel kunnen ondersteunen voor kosten voortvloeiend uit bijzondere omstandigheden. De categoriale bijzondere bijstand is echter bedoeld voor personen die bepaalde – uit bijzondere omstandigheden voortvloeiende – aannemelijke noodzakelijke kosten van het bestaan, niet uit hun inkomen kunnen voldoen. Voor de huidige categoriale bijzondere bijstand geldt een centrale inkomensnorm van 110% van het sociaal minimum. Een forfaitaire regeling die gemeenten krachtens de Wmo kunnen formuleren heeft tot doel personen met een chronische ziekte en/of beperking met daarmee in verband samenhangende meerkosten financieel te ondersteunen. Gemeenten krijgen in het kader van de Wmo de beleidsruimte om (bij verordening) te bepalen of een tegemoetkoming wordt verstrekt, aan wie en hoe hoog.

Het wetsvoorstel WWB maatregelen beoogt de bestaande vormen van categoriale bijzondere bijstand per 1 januari 2015 te beëindigen met uitzondering van de categoriale bijzondere bijstand in de vorm van een (tegemoetkoming in de kosten van de premie van) collectieve aanvullende zorgverzekering (CAV). Deze laatste bevoegdheid wordt verruimd door het schrappen van de centrale inkomensnorm van 110% van het sociaal minimum.

De mogelijkheid voor gemeenten om een financiële tegemoetkoming op grond van de Wmo te verstrekken betreft een aanvullende mogelijkheid voor gemeenten om, naast en in samenhang met het al bestaande gemeentelijke instrumentarium een tegemoetkoming op maat te bieden aan personen met een chronische ziekte en/of beperking. Gemeenten kunnen hiermee specifiek voor personen met een chronische ziekte en/of beperking en met een inkomen boven het sociaal minimum in het kader van de Wmo een categoriale regeling treffen waarmee een tegemoetkoming al dan niet in de vorm van een forfaitaire vergoeding wordt verstrekt.

De leden van de CDA-fractie vragen de regering toe te lichten hoe de eigen bijdrageregeling van de Wmo luidt, en in het bijzonder in hoeverre eigen vermogen (eigen huis) daarin een rol speelt.

Het Besluit maatschappelijke ondersteuning bevat nadere regels op grond waarvan gemeenten een inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage voor individuele Wmo-voorzieningen kunnen vragen. De eigen bijdrageregeling kent drie parameters ter berekening van de hoogte van de eigen bijdrage, te weten: het maximale bedrag per

periode van vier weken voor cliënten tot het startpunt van het inkomensafhankelijk deel, het startpunt van het inkomensafhankelijk deel en het marginaal tarief. De waarden van de parameters worden (jaarlijks) landelijk vastgesteld en betreffen maxima. Het staat gemeenten dus vrij om lagere waarden van de parameters te hanteren en lagere eigen bijdragen te heffen. Voorts is de hoogte van de eigen bijdrage per persoon afhankelijk van het inkomen, de leeftijd en de samenstelling van het huishouden. Het inkomen dat relevant is voor het vaststellen van de hoogte van de eigen bijdrage wordt sinds 1 januari 2013 verhoogd met 8 procent van het belastbaar vermogen door middel van de vermogensinkomensbijtelling. Dit betekent dat een extra 8 procent van het vermogen in box 3 boven de heffingsvrije voet (belastbaar inkomen uit sparen en beleggen) meetelt voor de vaststelling van de hoogte van de eigen bijdrage. De inkomsten uit een eigen woning maken onderdeel uit van box 1 (belastbaar inkomen uit werk en woning). Een tweede woning niet zijnde het hoofdverblijf telt wel mee voor de grondslag van box 3.

De leden van de fractie van het CDA refereren aan de memorie van toelichting bij het oorspronkelijke wetsvoorstel afschaffing Wtcg c.a. waarin de regering ook kritisch was over de fiscale regeling aftrek van uitgaven voor specifieke zorgkosten, de regeling die op grond van de begrotingsafspraken 2014 uiteindelijk in aangepaste vorm is gecontinueerd. Deze leden vragen of de regering haar oorspronkelijke kritiek in beginsel handhaaft, of deze terug neemt. De leden van de SP-fractie vragen hoe het met de herziening staat en of sprake is van uitgebreide fraude.

Zoals onder meer bij de behandeling van het Belastingplan 2014 diverse malen is aangegeven, is de regering zich er nog steeds van bewust, dat de fiscale regeling aftrek van uitgaven voor specifieke zorgkosten niet optimaal is in het bereiken van de doelgroep van chronisch zieken en gehandicapten. Dat was ook de reden waarom in het oorspronkelijke wetsvoorstel afschaffing Wtcg c.a. is voorgesteld om de (financiële) ondersteuning van chronisch zieken en gehandicapten volledig te decentraliseren naar gemeenten. Probleem bij het ontwerpen en vormgeven van een (landelijke) regeling voor chronisch zieken en gehandicapten is en blijft, dat het niet mogelijk is om de doelgroep van chronisch zieken en gehandicapten adequaat en sluitend te definiëren en af te bakenen. Voor het volledig decentraliseren van de (financiële) ondersteuning van chronisch zieken en gehandicapten bleek echter onvoldoende politiek draagvlak. Naast gemeentelijk maatwerk zou er, met name ook bepleit door Ieder(in) (voorheen de CG-raad), een landelijke regeling moeten blijven. Van de bestaande landelijke regelingen Wtcg, CER en fiscale aftrek van uitgaven voor specifieke zorgkosten (inclusief TSZ) wordt de fiscale regeling beschouwd als de beste landelijke regeling om financieel ondersteuning te bieden aan de doelgroep van chronisch zieken en gehandicapten, zonder daarbij af te doen aan de bezwaren die ook aan deze regeling kleven en blijven kleven. In die zin neemt het kabinet de eerder op de regeling geuite kritiek dan ook niet terug.

Bij de behandeling van het Belastingplan 2014 heeft toenmalig staatssecretaris Weekers toegezegd om voor de zomer van 2014 de Tweede Kamer een brief te sturen over een mogelijk fundamentele herziening van de fiscale regeling aftrek van uitgaven voor specifieke zorgkosten. De insteek bij deze herziening is de regeling (nog) beter te richten op de doelgroep van chronisch zieken en gehandicapten en de regeling eenvoudiger, begrijpelijker en fraudebestendiger te maken. De huidige staatssecretaris van Financiën, Wiebes, zal de Kamer op korte termijn informeren over de stand van zaken. Er zijn op dit moment geen gegevens voorhanden over eventuele fraude bij de fiscale regeling.

De leden van de CDA-fractie vragen waarop de regering de aanname baseert dat voor wat betreft de uitvoering door de gemeenten zij geen zicht heeft op het aantal extra cliënten dat zich tot de gemeenten zal wenden, maar aanneemt dat de meeste potentiële cliënten nu ook al ondersteuning vanuit de gemeenten ontvangen. Zij vragen voorts hoe de VNG dit ziet en wat de regering doet als deze aanname onjuist blijkt.

De regering veronderstelt dat het aantal voor de gemeente nieuwe cliënten die zich tot gemeente zullen wenden na het afschaffen van de Wtcg en CER en ook ondersteuning nodig heeft, niet groot zal zijn omdat mensen met een Wtcg en/of CER tegemoetkoming die in door het wegvallen van de Wtcg en CER zich bij de gemeente zullen melden vaak al in beeld zijn. Personen met een chronische ziekte en/of beperking met daarmee samenhangende meerkosten die als gevolg daarvan moeilijk kunnen rondkomen melden zich daarvoor bij de gemeente. Daarbij bestaat overlap tussen de Wtcg en CER ontvangers en de Wmo-populatie die de gemeente nu al kent. Personen zonder meerkosten die nu wel een Wtcg en/of CER krijgen, zullen zich straks niet bij de gemeente melden noch geen gebruik maken van de fiscale regeling specifieke zorgkosten.

De leden van de CDA-fractie vragen hoe de regering de ontwikkelingen op het punt van privacyaspecten en drempelvrees in kleinere gemeenten gaat volgen. Voorts vragen zij om dit onderwerp inmiddels in de gesprekken tussen de regering en de VNG, en in het transitieproces besproken. De leden van de SP-fractie vragen de regering het denkbaar acht dat met name in kleinere gemeenten het een drempel kan zijn om uit uitleg over je privé-situatie (zowel lichamelijk als financieel) te moeten geven om voor tegemoetkoming in aanmerking te kunnen komen.

Gemeenten zijn ten aanzien van persoonsgegevens gehouden aan de bepalingen van de Wbp en de regering heeft vertrouwen in de uitvoering door gemeenten door de ervaringen die gemeenten hebben met de WWB, bijzondere bijstand en schuldhulpverlening. Het is een belangrijk aandachtspunt voor gemeenten om ook voor de 'nieuwe doelgroep' hier rekening mee te houden en hier beleid op te ontwikkelen. Het punt van drempelvrees is, zoals aangekondigd, meegegeven als aandachtspunt voor in de (nieuwe) modelverordening op grond van de Wmo 2015 waar ook de financiële tegemoetkoming onderdeel van uitmaakt. De modelverordening wordt op dit moment opgesteld door de VNG.

De leden van de CDA-fractie vragen om een juridisch onderbouwde argumentatie waarom de terugwerkende kracht van de afschaffing van de Wtcg en CER verdedigbaar is. Zij vragen hierbij om voorbeelden uit eerdere wetgeving. Voorts vragen deze leden of de regering heeft overwogen om de wetten te laten ingaan op 1 juli 2014 of 1 januari 2015, en zonder terugwerkende kracht? Waarom is daarvan afgezien?

De leden van de CDA-fractie merken terecht op dat de afschaffing van de Wtcg en de CER een belastende regeling is. Aan een belastende regeling wordt slechts in bijzondere omstandigheden terugwerkende kracht verleend. Naar het oordeel van de regering zijn in het onderhavige geval die bijzondere omstandigheden aanwezig. De systematiek van de Wtcg/CER is zodanig dat het zorggebruik in het gehele kalenderjaar bepalend is. De afschaffing van de Wtcg en de CER gedurende het kalenderjaar zou betekenen dat het zorggebruik over dat kalenderjaar moet worden gesplitst in zorggebruik vóór de afschaffing en zorggebruik ná de afschaffing. Een dergelijke splitsing is uitvoeringstechnisch vrijwel onmogelijk en zou bovendien tot zeer arbitraire uitkomsten leiden.

Er is met andere woorden zonder terugwerkende kracht sprake van een jaar uitstel van de afschaffing. Dat uitstel van een jaar heeft besparingsverliezen tot gevolg. Het betreft hier een bedrag van € 155 miljoen voor de Rijksbegroting in 2014 en een bedrag van € 190 miljoen voor de Rijksbegroting in 2015.

De regering heeft gezien het bovenstaande niet overwogen om de wet tot afschaffing van de Wtcg en de CER op 1 juli 2014 of 1 januari 2015 te laten ingaan en af te zien van terugwerkende kracht.

Het rechtszekerheidsbeginsel brengt met zich mee dat de terugwerkende kracht tijdig kenbaar moet zijn voor de belanghebbenden. De regering meent dat dit het geval is. Het wetsvoorstel is in september 2013 ingediend. Er zijn in 2013 persberichten over de afschaffing uitgebracht en de media hebben in 2012 en 2013 ook veel aandacht

geschonken aan de afschaffing van de Wtcg en de CER per 1 januari 2014. De terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2014 is opgenomen voor het geval de afschaffingswet in een Staatsblad zou worden uitgegeven na 31 december 2013. Er hebben zich gedurende de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel geen aanpassingen voorgedaan op het punt van de afschaffing van de Wtcg en CER per 1 januari 2014.

De Wtcg en de CER voorzien niet in een bestaansminimum maar zijn als aanvullende toelagen aan te merken. De terugwerkende kracht heeft geen gevolgen voor de uitbetaling van de Wtcg over het jaar 2013 in het jaar 2014.

Voorbeelden van eerdere belastende regelingen met terugwerkende kracht zijn:

- a. Wet in verband met de bestrijding van constructies met betrekking tot onroerende zaken in 1995;
- b. de afschaffing van de pc-privéregeling opgenomen in het Belastingplan 2005;
- c. de verhoging van het maximumbijdrage-inkomen voor de inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet opgenomen in de Fiscale Verzamelwet 2012;
- d. het inkomensafhankelijk maken van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten in 2012, en
- e. de Wet verhuurderheffing in 2013.

De rechter heeft de terugwerkende kracht van de onder a tot en met c genoemde regelingen getoetst. Er wordt in dit verband verwezen naar:

- a. de arresten van de Hoge Raad van 14 december 2007 (LJN: BC0045 – correspondeert met bovenstaande zaak a) en van 2 oktober 2009 (LJN: BI1892 – correspondeert met bovenstaande zaak b), en
- b. de uitspraak van de Rechtbank Zeeland-West Brabant van 7 mei 2013 (ECLI:NL:RBZWB:2013:5946 – correspondeert met bovenstaande zaak c).

De leden van de CDA-fractie vragen of personen die in 2013 recht hadden op een CER-uitkering zich tot hun gemeente kunnen wenden? Beschikken de gemeenten wel over voldoende financiële ruimte om aanvragen voor een tegemoetkoming te honoreren?

Een recht op een gemeentelijke tegemoetkoming ontstaat eerst op basis van de gemeentelijke verordening voor maatschappelijke ondersteuning. De individuele gemeente stelt in die verordening daarbij de criteria voor het recht op een tegemoetkoming en de bepaling van de hoogte van die tegemoetkoming vast. De criteria voor het recht op gemeentelijke tegemoetkoming kunnen verschillen van de huidige criteria voor het recht op de Wtcg en de CER. De regering gaat er van uit dat de gemeenteraad bij het vaststellen van het gemeentelijke beleid en de doorvertaling daarvan naar de verordening, oog zal hebben voor de daartoe beschikbare middelen. Voor wat betreft de omvang van het gemeentelijke budget in 2014 wil ik wijzen op de uitbetaling van de Wtcg over 2013 in 2014. De belanghebbenden voelen de financiële afschaffing van de Wtcg pas vanaf 2015. Het budget dat aan het Gemeentefonds wordt toegevoegd neemt vanaf 2015 ook toe in vergelijking met het budget dat in 2014 aan het Gemeentefonds wordt toegevoegd.

In 2014 gaat het om een bedrag van € 45 miljoen, in 2015 om € 216 miljoen, in 2016 om € 266 miljoen en vanaf 2017 structureel om € 268 miljoen.

De leden van de CDA-fractie vragen of nabestaanden van iemand die in de eerste maanden van 2014 is overleden, maar die in die tijd wel het volledige eigen risico heeft verbruikt, ook een beroep op de gemeente doen voor compensatie van dit bedrag? Zij vragen of de gemeente dan de situatie van de rechthebbende in de eerste maanden van 2014 als uitgangspunt hanteren?

Voorts vragen deze leden wat de aanspraken van een WTCG-gerechtigde en zijn nabestaanden zijn als de cliënt eind april overlijdt. Zij vragen of de nabestaanden dan voor de maanden dat de cliënt in 2014 nog recht had op WTCG in 2015 nog een tegemoetkoming kunnen verwachten, en m.n. in die gevallen waarin in 2014 wel sprake

van extra uitgaven uit hoofde van een chronische ziekte of handicap.

Een recht op een gemeentelijke tegemoetkoming op grond van de Wmo zal bestaan op basis van de gemeentelijke verordening voor maatschappelijke ondersteuning. De individuele gemeente stelt in die verordening daarbij de criteria voor het recht op een tegemoetkoming en de bepaling van de hoogte van die tegemoetkoming vast. Het is vanaf 2014 aan individuele gemeenten hoe zij omgaan met het volmaken van het eigen risico in de eerste maanden van het jaar en of zij aan nabestaanden een tegemoetkoming verlenen. Voorts kunnen gemeenten ondersteuning bieden door middel van voorzieningen op grond van de Wmo en/of bijzondere bijstand verlenen.

De regering licht het antwoord op de vraag wat de aanspraken zijn als de cliënt eind april overlijdt toe vanuit de huidige situatie in de Wtcg. Een persoon kan slechts recht hebben op een Wtcg-tegemoetkoming van een bepaald jaar, wanneer deze persoon gedurende dat hele jaar in leven is geweest. Dit is bewust zo geregeld, omdat nabestaanden aangaven het onprettig te vinden om (mogelijk ruim) een jaar na datum van overlijden met een beschikking van de Wtcg-tegemoetkoming geconfronteerd te worden met het overlijden van een naaste. De Wtcg is hierop aangepast, waardoor bijvoorbeeld iemand die is overleden vóór 1 januari 2013, geen Wtcg over het tegemoetkomingsjaar 2012 meer ontvangt. Indien de cliënt in april 2014 overlijdt, is de laatste mogelijke tegemoetkoming waar deze persoon recht op had de Wtcg tegemoetkoming over het tegemoetkomingsjaar 2013.

Het is vanaf 2014 aan de individuele gemeenten hoe zij om zullen gaan met de gemaakte kosten van een burger en de eventuele vergoeding aan nabestaanden.

De leden van de CDA-fractie stellen voor de Wtcg vragen of de gemeenten de aanspraken van cliënten die zich tot de gemeenten wenden over het gehele jaar 2014 accepteren, ook als de wet pas in het voorjaar van 2014 wordt aanvaard?

De regering hecht er aan toe te lichten dat de Wtcg in 2014 nog eenmaal wordt uitbetaald over de rechten die in 2013 zijn opgebouwd. Burgers die de Wtcg ontvangen zullen vanaf 2015 dus geen Wtcg meer ontvangen. Verder is het aan gemeenten om de individuele situaties van burgers te bezien, zodat zij kunnen beoordelen of de situatie voor iemand zodanig is, dat hij of zij al in 2014 ondersteuning nodig heeft. Juridisch gezien mogen gemeenten voor geheel 2014 compenseren, omdat ook dat deel van het wetsvoorstel (de bepaling in de Wmo op grond waarvan gemeenten een financiële tegemoetkoming kunnen verstrekken) met terugwerkende kracht in werking treedt. Voorts kunnen gemeenten ondersteuning bieden door middel van voorzieningen op grond van de Wmo en/of bijzondere bijstand verlenen.

De leden van de SP-fractie vragen verduidelijking bij de koopkrachteffecten. De regering spreekt van maximaal 2% inkomensverlies. Waarschijnlijk is bij dit getal sprake van een gemiddelde. Kijkend naar de tabel op bladzijde 18 van de Handreiking gemeentelijk maatwerk, valt op dat vooral in de groep minimum en minimum-modaal zwaardere klappen vallen. Er wordt vermeld dat het aandeel huishoudens dat twee procent of meer inkomensachteruitgang ervaart het grootst is onder minima (38%, naar de mening van de SP-fractie overigens 41%). Het Nibud heeft uitgerekend dat mensen met een chronische ziekte en of handicap er tot wel 13% in inkomen op achteruit gaan. De leden van de SP-fractie vragen hoe de gegevens in de handreiking in overeenstemming kunnen worden gebracht met de berekeningen van het Nibud.

In het Nibud rapport "Inkomenseffecten van het afschaffen van de Wtcg, CER en de Regeling specifieke zorgkosten" is voor intramurale bewoners sprake van een inkomenseffect van -13,5%. Dit rapport is door Nibud gemaakt op basis van het Regeerakkoord en de berekeningen in dit rapport zijn achterhaald. In die berekeningen is namelijk geen rekening gehouden met de uiteindelijke uitwerking, zoals beschreven in de brief "Regeling van een tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten".¹

¹ Kamerstukken II, 31 706 nr. 60

In die brief ben ik uitgebreid ingegaan op de veranderingen voor mensen in een intramurale instelling en het effect op hun inkomen.

Het gemeentelijk maatwerk heeft betrekking op de extramurale zorg. In de tabel waar de SP-fractie op wijst is sprake van een inkomenseffect groter dan -10% voor enkele huishoudens. Bij deze effecten is geen rekening gehouden met de inzet van de maatwerkmiddelen ter grootte van € 268 miljoen. Door de inzet van de maatwerkmiddelen kan het inkomenseffect aanzienlijk dalen. Zo kan met de inzet van € 200 miljoen het inkomenseffect tot maximaal -2% beperkt worden. Vervolgens kan de € 68 miljoen nog worden ingezet om het inkomenseffect voor bepaalde groepen verder te beperken. In het Nibud rapport "Bijgestelde koopkrachtplaatjes van chronisch zieken en gehandicapten 2013-2014" van oktober 2013, komt het Nibud tot vergelijkbare cijfers. Het Nibud heeft daarbij rekening gehouden met de afspraken die in de Begrotingsafspraken voor 2014 zijn gemaakt, maar niet met het gemeentelijk maatwerk. De regering is dan ook van mening dat uitkomsten van de regering en het Nibud met elkaar in overeenstemming zijn. Volledigheidshalve dient te worden opgemerkt dat bij de "berekening maximaal inkomenseffect" van -2%, dit volledige voor gemeenten beschikbare budget (€ 268 miljoen) op een bepaalde manier voor de doelgroep wordt ingezet. Verwacht mag worden dat de gemeenten in de praktijk vanuit de opdracht van maatwerk vooral aandacht zullen hebben voor individuele situaties en de daar aanwezige problematiek en mogelijkheden.

De leden van de SP-fractie vragen of de uitspraak van de regering zo begrepen te worden dat zij een inkomensachteruitgang van maximaal 2% toelaatbaar vindt en dat daarboven compensatie door de gemeente dient plaats te vinden.

De regering is van mening dat door de combinatie van Specifieke zorgkosten en het gemeentelijk maatwerk een goede compensatie van de kosten voor mensen met een beperking mogelijk is. Het budget voor gemeentelijk maatwerk laat zien dat inkomenseffecten beperkt kunnen worden tot maximaal -2% en gemiddeld -0,5%. Dat is mogelijk zonder het gehele budget in te zetten, waardoor voor bepaalde groepen het inkomenseffect verder beperkt kan worden. Hoe en op welke wijze de maatwerkmiddelen worden ingezet is een verantwoordelijkheid van gemeenten.

De leden van de SP-fractie vragen wat de regering heeft gedaan om de groep personen die helemaal geen meerkosten hadden meer zichtbaar te maken. De leden van de SP-fractie veronderstellen dat hieronder waarschijnlijk de meest kwetsbare groepen vallen.

Wat de regering opmaakt uit het TNO-rapport is dat 20% van de personen die een hoge tegemoetkoming ontving, aangaf helemaal geen meerkosten te hebben. Van de personen met een lage tegemoetkoming geeft 27% aan geen meerkosten te hebben. Daarentegen geeft omgerekend 15% van de door TNO onderzochte populatie aan dat zij ten minste € 871 of meer aan kosten heeft en desondanks geen tegemoetkoming ontvangt. Het hiermee gemoeide belastinggeld wordt niet doelmatig besteed. De regering heeft verschillende pogingen gedaan om de doelgroep beter te bereiken. Zo zijn er onderzoeken verricht door de Taskforce Linschoten, TNO en De Praktijk. Er zijn naar aanleiding van deze onderzoeken diverse aanpassingen gedaan aan de criteria van de Wtcg. Ook de introductie van de inkomenstoets was erop gericht de tegemoetkoming meer terecht te laten komen bij de personen waarvan verondersteld wordt dat zij hun meerkosten als gevolg van hun chronische ziekte of handicap niet op een andere manier zouden kunnen opvangen. Burgers met hogere inkomens hadden immers veelvuldig aangegeven dat het hiermee gemoeide belastinggeld beter kon worden besteed. Fundamenteel punt blijft dat de afbakening van de doelgroep suboptimaal blijft, mede doordat het hebben van meerkosten door verschillende personen met eenzelfde situatie anders blijkt te zijn. Dat, in combinatie met de vraag of de werkelijk gemaakte kosten te hoog zijn in relatie tot het huishoudinkomen, zijn aspecten die via de huidige automatische regelingen nooit inzichtelijk worden.

De leden van de SP-fractie vragen of grote gemeenten wel voldoende geld hebben en hebben kleine gemeenten wel de mensen en middelen hiervoor. Zij vragen daarnaast of rekening wordt gehouden met het feit dat een kleine gemeente veel chronisch zieken en gehandicapten heeft.

De leden van de SP-fractie vragen voorts of ook wordt nagedacht over een vereveningsmodel of dat de regering van mening is dat ex-post verevening voor gemeenten met aanmerkelijke meerkosten niet past in deze tijd?

Vanaf 2016 zal sprake zijn van een objectief verdeelmodel op basis van objectieve verdeelmaatstaven die de uitgaven van een gemeente aan de Wmo 2015 verklaren en waarmee ex-post verevening overbodig is. Een objectieve verdeling wordt gebaseerd op kostendrijvers ofwel indicatoren, die een goede voorspeller zijn van de kosten die gemeenten zullen moeten maken voor maatschappelijke ondersteuning, die objectief vast te stellen zijn en door gemeenten niet zijn te beïnvloeden. Een goede objectieve verdeling stelt gemeenten in staat om met het beschikbare budget een onderling vergelijkbaar voorzieningenniveau te realiseren voor hun burgers met het toegekende budget. Demografische factoren worden bij de ontwikkeling van het model betrokken. Voorts geldt dat het aan de gemeente is om lokaal beleid te formuleren dat inspeelt op de lokale problematiek en dat daarnaast ook rekening houdt met de gemeentelijke middelen. Gemeenten krijgen de bijbehorende middelen en ruimte om te kunnen zorgen voor goede voorzieningen die passen bij de individuele behoeften en mogelijkheden van burgers.

De leden van de SP-fractie vragen hoe de regering de stelling van de heer Donner apprecieert dat als er teveel verschillen tussen gemeenten ontstaan burgers naar de rechter kunnen stappen om hun gelijk te halen.

Het uitgangspunt van de regering is dat mensen die ondersteuning en zorg nodig hebben, deze zorg en ondersteuning zoveel mogelijk dichtbij door gemeenten krijgen aangeboden. Gemeenten worden breed verantwoordelijk voor de ondersteuning van mensen bij hun zelfredzaamheid, participatie en zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Gemeenten krijgen hierbij de ruimte om op lokaal niveau passende oplossingen voor hun burgers te organiseren. Er zal zeker verschillend lokaal beleid ontstaan, maar gemeentelijke beleidsruimte hoort ook bij de beoogde omslag naar gemeentelijk maatwerk binnen het sociaal domein waarbij de gemeenten tot goede lokale resultaten in dat domein komen. Gemeenten leveren maatwerk waarbij rekening wordt gehouden met de persoonlijke situatie van de burger en de lokale situatie. De behoeften van inwoners kunnen per gemeente verschillen en ook de sociale en fysieke infrastructuur zal per gemeente anders zijn. De regering deelt de mening van de heer Donner dat het voorkomen van grote verschillen tussen gemeenten in toe te wijzen voorzieningen mogelijkwerwijs aanleiding geeft om voor beslissingen die ingezetenen niet aanstaan het oordeel van de rechter in te roepen. Indien gemeenten echter in overeenstemming met tekst en bedoeling van de wet zorgvuldig en concreet naar de individuele situatie en behoefte van betrokkene kijken, is er geen reden het oordeel van de rechter te vrezen. Het wetsvoorstel Wmo 2015 is nadrukkelijk gebaseerd op een systeem waarbij naar iedere individuele situatie gekeken wordt.

De leden van de SP-fractie vragen hoe het traject er precies uit ziet als het gaat om beleidsinformatie (verstrekken aantallen aan gemeenten) in verhouding tot de antwoordkaart aan personen.

Deze leden vragen voorts waarom vermeld staat dat het CAK in het derde kwartaal start met het maandelijks verstrekken van persoonsgegevens met betrekking tot de CER en vanaf het eerste kwartaal 2015 maandelijks met betrekking tot de Wtcg. De leden vragen zich vervolgens naar aanleiding daarvan af of het een eenmalige operatie is die na verloop van tijd is afgelopen of dat dit een blijvende taak is voor het CAK.

Als dit wetsvoorstel wordt aanvaard, ontvangen eerst de CER-gerechtigden uit 2013 eind tweede kwartaal 2014 een brief met een antwoordkaart waarop klanten

toestemming kunnen geven dat het CAK hun NAW-gegevens doorgeeft aan de gemeenten. De laatste CER-gerechtigden zijn dan immers al bekend. De rechthebbenden van de Wtcg over 2013 worden pas in het najaar bekend. De beschikking voor de algemene tegemoetkoming over 2013 wordt vanaf oktober 2014 aan de burger gezonden. Pas daarna, maar vóór het einde van 2014, volgen de brieven met de antwoordkaarten, waarmee ook de laatste Wtcg-rechthebbenden toestemming kunnen geven dat het CAK de NAW-gegevens doorgeeft aan de gemeenten. Mede naar aanleiding van uw suggestie zal ik het CAK vragen of het mogelijk is dat CER-gerechtigden die reeds toestemming hebben gegeven, vrijgesteld kunnen worden van een tweede antwoordkaart indien later blijkt dat ze over 2013 Wtcg-rechthebbende zijn. Het betreft hier een eenmalige operatie die eindigt wanneer betrokkenen al dan niet hebben gereageerd.

De leden van de SP-fractie vragen of gemeenten dienen te betalen voor deze service van het CAK of dat dit een facilitering is vanuit de overheid. De gemeenten hoeven hier niet voor te betalen.

Het CAK wordt voor deze service bekostigd uit de begroting van VWS via de reguliere beheerskosten.

De leden van de SP-fractie vragen om welke persoonsgegevens het gaat en of het duidelijk is voor de aangeschrevenen waarvoor ze toestemming geven. Aanvullend wordt gevraagd of gemeenten voldoende op de hoogte zijn hoe ze met deze gegevens om moeten gaan omdat de leden hierover niets konden vinden in de handreiking.

Gemeenten krijgen alleen inzage in de NAW-gegevens en niet in de medische gegevens of gegevens die het ziektebeeld of de handicap betreffen. Het CAK beschikt evenmin over deze gegevens. In de brief aan de CER- en Wtcg gerechtigden wordt duidelijk aangegeven dat alleen NAW-gegevens worden verstrekt. Om deze reden is hieraan niet afzonderlijk aandacht besteed in de handreiking. Burgers kunnen uiteraard ook zelf rechtstreeks contact opnemen met de gemeente.

De leden van de SP-fractie vragen aan welke voorwaarden het gemeentelijk loket dient te voldoen en of is voorzien in een intake door een BIG-geregistreerde zeker als het gaat om complexe problematiek met hoge meerkosten en verantwoording door de burger zal moeten plaatsvinden.

Gemeenten krijgen de beleidsruimte of een financiële tegemoetkoming op grond van de Wmo wordt verstrekt, aan wie en hoe hoog. Bij de vaststelling van het gemeentelijk beleid ter zake van meerkosten is het verstandig om deskundigen te betrekken. Gemeenten kunnen daarbij kiezen voor een vorm van indicatiestelling door een BIG-geregistreerde. Bij de inrichting van het gemeentelijke loket gaat het vooral om goede toepassing/uitvoering van het beleid in individuele situaties. Het betreft een gemeentelijke verantwoordelijkheid om de kwaliteit en deskundigheid van het gemeentelijk loket te borgen.

De leden van de SP-fractie wijzen erop dat er een categorie mensen zal zijn die niet zelf een beroep kan doen op de gemeente. Zij vragen hoe de regering dit beoordeelt.

Het ligt naar het oordeel van de regering voor de hand dat gemeenten proactief te werk te gaan en geen afwachtende houding aannemen totdat burgers met problemen zich melden. Gemeenten dienen selectief en doelgericht op zoek te gaan naar mensen die gebaat zijn bij ondersteuning ter voorkoming van grotere problemen op termijn. Op grond van de Wmo 2015 zijn gemeenten verplicht tot het beschikbaar stellen van cliëntondersteuning voor hun ingezetenen. Dit betekent dat gemeenten informatie, advies en algemene ondersteuning moeten bieden over de mogelijkheden op het vlak van een zo integraal mogelijke dienstverlening (ook bestaande uit hulpmiddelen, woningaanpassingen et cetera) op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdzorg, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen ten

behoefte van het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Dit leidt tot regieversterking van de cliënt (en zijn omgeving) en bevordert de zelfredzaamheid en participatie.

De leden van de SP-fractie vragen of de gemeente nu wel of niet vrij is om het vermogen mee te laten wegen bij het verstrekken van een (forfaitaire) tegemoetkoming.

Gemeenten zijn vrij in het stellen van criteria waaronder regels op het gebied van financiële draagkracht in verband met inkomen en/of vermogen.

De leden van de SP-fractie vragen welke kosten nog wel aftrekbaar zijn en of deze kosten worden vermeld in een ministeriële regeling en sprake is van een duidelijke afbakening. Zij vragen voorts of een overzicht beschikbaar is dat gemakkelijk te raadplegen is en mogelijk ook door gemeenten aan degenen die in aanmerking komen voor deze regeling verstrekt kan worden.

Bij de fiscale regeling voor persoonsgebonden aftrek van uitgaven voor specifieke zorgkosten gaat het in het algemeen om kosten die op de belastingplichtige drukken. Hij heeft dus feitelijk uitgaven voor zorgkosten moeten maken. De regeling kenmerkt zich door een aantal specifieke kostencategorieën die vooral gemaakt worden door mensen met een chronische ziekte of een beperking en is opgenomen in afdeling 6.5 van de Wet inkomstenbelasting 2001 en verder uitgewerkt in de artikel 35 tot en met 39a van de Uitvoeringsregeling inkomstenbelasting 2001. Gekozen is voor een aantal specifieke kostencategorieën omdat een afbakening van het begrip chronisch zieken en gehandicapten in samenhang met extra kosten niet goed is te maken. Binnen het fiscale vangnet zijn de volgende ziektekosten op dit moment (deels) aftrekbaar:

- genees- en heelkundige hulp;
- vervoer (naar de zorgverlener);
- farmaceutische hulpmiddelen op voorschrift van een arts;
- andere hulpmiddelen (met specifieke uitzonderingen zoals brillen en contactlenzen, scootmobielen, rolstoelen en aanpassingen aan, in of om een woning).
- extra gezinshulp;
- dieetkosten;
- extra kleding of beddengoed;
- reizen in verband met regelmatig bezoek aan huisgenoten die langer dan een maand elders worden verpleegd wegen ziekte of invaliditeit.

Een overzicht dat actueel en gemakkelijk te raadplegen is, betreft de site van de Belastingdienst:

http://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/privere relatie_familie_en_gezondheid/gezondheid/

De leden van de SP-fractie vragen of hulpmiddelen voor visueel gehandicapten nog wel aftrekbaar zijn en welke mogelijkheden voor deze groep ter beschikking staat om over deze middelen te kunnen beschikken.

Specifieke zorgkosten in de vorm van hulpmiddelen die bedoeld zijn ter vervanging van het gezichtsvermogen komen in aanmerking om van de inkomstenbelasting af te trekken. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten van een blindenstok, een blindengeleidehond of bepaalde aanpassingen aan een computer.

De leden van de SP-fractie vragen aanvullende informatie over de werking van de regeling Tegemoetkoming specifieke zorgkosten (TSZ) en of er in zekere zin geen sprake is van negatieve belasting.

De TSZ-regeling is een niet-fiscale tegemoetkomingsregeling die is gekoppeld aan de per 2009, ingevoerde fiscale regeling uitgaven voor specifieke zorgkosten. Ook bij de tot 2009 geldende fiscale regeling voor buitengewone uitgaven bestond een daaraan

gekoppelde vergelijkbare regeling, de regeling Tegemoetkoming Buitengewone Uitgaven (TBU). De TSZ-regeling dient ertoe belastingplichtigen tegemoet te komen die vanwege hun aftrek van uitgaven voor specifieke zorgkosten onvoldoende belasting verschuldigd zijn om de heffingskortingen geheel te kunnen verzilveren. In de toelichting bij het Besluit tegemoetkoming specifieke zorgkosten is aan de hand van enkele voorbeelden aangegeven hoe de tegemoetkoming wordt berekend.² De TSZ-regeling wordt uitgevoerd door de Belastingdienst. Het is niet nodig een aanvraag in te dienen bij de inspecteur, de tegemoetkoming wordt automatisch uitgekeerd. De TSZ-regeling heeft het karakter van een inkomensondersteunende maatregel aan de uitgavenkant en komt ten laste van de begroting van het ministerie van VWS.

In mijn brief "Regeling van een tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten" 3 is in tabel 5 te zien dat een bewoner met een bijstandsuitkering na betalen van persoonlijke uitgaven (waaronder waskosten € 35 per maand) een vrij bedrag per maand overhoudt van € 52 per maand. Indien een verzorgingshuis een hoger bedrag in rekening brengt voor waskosten en de bewoner met een bijstandsuitkering kan dit niet betalen uit zijn inkomen dan moet deze zich tot de gemeente wenden. De gemeente keert namelijk het zak- en kleedgeld uit. Het is dan ook aan de gemeente om te beoordelen of het zak- en kleedgeld dat overblijft voldoende is voor de noodzakelijke kosten van bestaan.

De leden van de SP-fractie vragen wat de kosten zijn van de regionale informatie-bijeenkomsten en het onderhoud van de deskundigheid van de betreffende abtenaren gaat kosten, en of dit onder uitvoeringskosten valt.

De totale kosten van de vier regionale informatiebijeenkomsten waar circa 1000 gemeenteambtenaren bij aanwezig waren bedroeg circa € 2 ton. Het onderhoud van de deskundigheid van de gemeenteambtenaren betreft een gemeentelijke verantwoordelijkheid. De kosten hiervoor maken onderdeel uit van de apparaatskosten van een gemeente. Het transitiebureau Wmo van de VNG en VWS ondersteunt gemeenten waar nodig en informatiebijeenkomsten dragen hier aan bij. Overigens is de regering van mening dat voor een goede uitvoering van de nieuwe gemeentelijke taak investeringen in de deskundigheid van de betrokken medewerkers zeer zinvol zijn.

De leden van de SP-fractie vragen of de regering bereid is de uitvoeringskosten mee te nemen bij de evaluatie en of de uitvoeringskosten lager kunnen zijn dan de huidige kosten.

Vanaf 2015 wordt de Tweede Kamer periodiek geïnformeerd over de resultaten die met de afzonderlijke wetten Wmo 2015, de Participatie en de Jeugdwet worden gerealiseerd en de uitgaven die gemeenten hiertoe hebben gedaan. Onderdeel daarvan is hoe het gemeentelijk maatwerk in de praktijk gestalte krijgt en de omvang van de uitvoeringskosten die daarmee samenhangen. Omdat gemeenten integraal verantwoordelijk worden voor het sociaal domein kunnen gemeenten een ondersteuningsbehoefte van een persoon met een beperkte zelfredzaamheid en participatie integraal benaderen wat leidt tot een betere kwaliteit van ondersteuning en een meer doelmatige uitvoering met lagere uitvoeringskosten.

De leden van de SP-fractie vragen wat de relatie van dit wetsvoorstel is met het wetsvoorstel Wmo 2015 en of het integraal wordt verwerkt in het wetsvoorstel dat nu nog voorligt in de Tweede Kamer.

Het wetsvoorstel Wmo 2015 bevat eveneens de bepaling waarmee het voor gemeenten mogelijk is financiële tegemoetkoming te verstrekken voor personen met een beperking met daarmee verband houdende, aannemelijke meerkosten (artikel 2.1.7 van het wetsvoorstel Wmo 2015).

² Besluit tegemoetkoming specifieke zorgkosten, Stbl. 2010/261, pag 12-14.

³ Kamerstukken II, 31 706, nr. 60

Tot slot vernemen de leden van de SP-fractie graag wat de consequenties zijn van de wijziging grondslag tegemoetkoming arbeidsongeschikten.

De wijziging van de grondslag heeft geen gevolgen voor het bedrag van de AO-tegemoetkoming. In de voorjaarsnota 2013 Kamerstukken II, 33640, nr. 1) is aangekondigd dat de tegemoetkoming voor arbeidsongeschikten met terugwerkende kracht geëxporteerd zal worden. De wijziging van die grondslag maakt die export mogelijk. Daarmee krijgt elke persoon die recht heeft op een arbeidsongeschiktheidsuitkering op basis van een van deze wetten, bij een arbeidsongeschiktheid van 35% of meer, met ingang van 1 januari 2014 recht op AO-tegemoetkoming.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

drs. M.J. van Rijn